

E-ZIŅAS / E-BULLETING

PROJEKTS „PROFESIONĀLĀ PADOMDOŠANA” KLIENTIEM AR BĒRNIEM

Project 'Professional Advocacy of Clients With Children'

Inese Stankus - Viša

Sociālā darbiniece, supervizore

The chairman of the board of Latvia's Association of Supervisors

Inese Stankus – Viša,

Sociālā darbiniece, supervizore

Biedrības “Latvijas Supervizoru apvienība” valdes priekšsēdētāja

Šīs **E-ziņas** ir īpaši radītas, lai iepazīstinātu profesionāļus ar projektu “Profesionālā padomdošana klientiem ar bērniem”. Projektu ar Nordic Ziemeļu ministru padomes NVO Ziemeļu un Baltijas valstu Atbalsta programmas finansiālu atbalstu realizēja Biedrība “Latvijas Supervizoru apvienība” sadarbībā ar Zviedrijas Ģimenes terapeitu asociāciju un Konsultantu apvienību “Hellanes” no Igaunijas no 2010.gada augusta līdz 2011.gada augustam.

This e-bulletin has been created with the purpose of introducing to professionals the project „Professional Advocacy of Clients With Children”, which was carried out with the support of the **Nordic Council of Ministers’ Support Programme for NGOs in the Nordic and Baltic countries** from August 2010 to August 2011. The project was carried out by Latvia’s Association of Supervisors from **Latvia** in collaboration with the Swedish Association of Family Therapy from **Sweden** and the counselling association Hellanes from **Estonia**. You will find a description of the activities and outcomes of the project from all the three partners.

Projekta pamatā, galvenokārt, bija vēlme realizēt **Biedrības “Latvijas Supervizoru apvienība”** mērķus. Biedrība tika dibināta 2006.gadā un šobrīd tā apvieno 30 supervizorus no dažādām profesionālajām jomām.

The background of the project was mainly to implement and promote the goals of Latvia’s Association of Supervisors, which was established in 2006. At the moment there are 30 supervisors from different professional fields in the association.

Biedrības galvenie mērķi ir:

- Veicināt supervīzijas attīstību Latvijā;
- Sekmēt Eiropas nacionālo supervizoru organizāciju asociācijas ANSE (Association of National Organisations for Supervision in Europe - ANSE) standartiem atbilstošas supervizoru izglītības un prakses ieviešanu Latvijā;
- Apvienot Latvijā darbojošos supervizorus un veicināt profesionālās pieredzes apmaiņu.

The main goals of Latvia's Association of Supervisors are:

- to promote development of supervision in Latvia;
- to promote implementation of supervisors’ education and practice according to the standards of Association of National Organisations for Supervision in Europe – ANSE;
- to unite Latvia’s practicing supervisors and to contribute to the exchange of professional experience.

Projekta partnerus no Latvijas un Igaunijas interesēja jaunas metodes un iespējas uzlabot profesionālās padomdošanas pieeju un mazināt profesionāļa „varas” un pārākuma pozīciju saskarsmē ar klientiem. Zviedru partneris projekta ietvaros vēlējās rats jaunas pieejas profesionālajam darbam dažādu kultūru vidē.

Latvians and Estonians were looking for new professional tools to improve access to social advocacy instruments and decrease the professional-client 'power' ratio. The Swedish partner was looking for new approaches in professional work in a culturally diverse environment.

Projekta galvenais mērķis - stiprinot profesionāļu resursus un kapacitāti, realizēt profesijas vērtības, tiesības un mērķus, tādējādi stiprinot klientu ar bērniem resursus un kapacitāti funkcionēšanai sabiedrībā un pilsonisko un cilvēktiesību realizēšanai.

The main **goal** of the project was to strengthen resources of clients with children and their capacity to

Projekta tiešā **mērķa grupa** bija supervizori, profesionāļi, kuri strādā ar ģimenēm, ģimeņu

apvienību pārstāvji; netiešā mērķa grupa – klienti ar bērniem un citi profesionāļi, kuri iesaistīti darbā ar ģimenēm (komandas locekļi) un vietējās varas pārstāvji.

Projekta partneri uzskatīja, ka, lai realizētu profesionālo padomdošanu darbā ar ģimenēm, ir nepieciešams attīstīt profesionāļu, kuri strādā ar ģimenēm un kuri pārstāv partneru organizācijas, resursus ar jaunu supervīzijas pieeju palīdzību. Galvenā ideja bija realizēt aplveida ķēdes reakciju: sabiedrība – klients – profesionālis – supervizors – profesionālis – klients – sabiedrība.

Supervīzija tiek saprasta kā refleksija par ar profesionālo darbību saistītiem jautājumiem, kurus var iedalīt trīs kategorijās: (1) profesionālis (viņa/viņas profesionālā identitāte, izdegšana u.c.), (2) organizācija un komanda (jautājumi par organizāciju un komandu) un (3) klients (visi jautājumi, kuri rodas saistībā ar attiecībām ar klientu un viņu problēmsituāciju risināšanu). Projektā fokuss bija uz kategoriju Nr. 2 - organizācijas un komandas jautājumiem; un kategoriju Nr. 3 – klientu, kas mūsu gadījumā ir klienti ar bērniem. Supervīzijā ir iespējams iegūt profesionāli līdzvērtīgu attiecību pieredzi starp supervizoru un profesionāli, un šīs attiecības var kalpot par paraugu līdzvērtīgu attiecību veidošanai starp profesionāli un klientu. Tādejādi tiek mazināta profesionāļa varas pozīcija saskarsmē ar klientu. Laba supervīzijas pieredze palīdz profesionālim tikt galā ar darba ikdienā rastiem jautājumiem.

Lai realizētu **projekta** konceptu un sasniegtu mērķi, tika veiktas sekojošas **aktivitātes**:

- **Sadarbības izveidošana** ar partneriem no Zviedrijas un Igaunijas, **2010.gada rudens** – svarīgi bija vienoties par mācību saturu un tēmām, kuras tiks apskatītas, lai attīstītu supervizoru kapacitāti (piemēram, kuras jaunās supervīzijas pieejas ietvert). Šajā projektā zviedru partneri ieņēma eksperta lomu, un projekta partneri
- vienojās, ka tēma būs sistēmiskā supervīzija kā viens no labiem veidiem, lai realizētu projekta ideju un sniegtu ieguldījumu profesionālajā padomdošanā klientiem ar bērniem.
- **3 dienu darbnīcas Rīgā 2010.gada novembrī.** Darbnīcas bija pirmā tikšanās klātienē igauņu, latviešu un zviedru supervizoriem, lai apmainītos ar pieredzi par profesionālo padomdošanu supervīzijā. Zviedru

function in society and realise all their civic and human rights through strengthening resources and capacity of professionals to realise values, rights and targets of their profession.

The direct **target group** of the project was supervisors, professionals who work with families, representatives of family organizations and the indirect target groups were families and other professionals who are involved in work with families (team members) and local authorities.

For realising professional advocacy in working with 'families with children' we found it necessarily via new supervision approaches to develop the professional area and the capacity of professionals represented by our organisations. The main **idea** was to realise the **chain** reaction: **society – client – professional – supervisor – professional – client – society.**

Supervision is a reflection about professional issues that could be divided into three categories: (1) professional (his/her professional identity, burnout etc.), (2) organisation and team (issues about the framework of an organization and relations with colleagues) and (3) client (all issues that are connected with direct relationships with clients and dealing with their problem situations). Our focus in the project was on category 2 (organisation and team aspect) and category 3 (client, in our project only clients with children (families)). Supervision is a good way to experience professionally equal supervisor – professional relationships. It gives a possibility to bring this experience to professional – client relationships. Good supervision experience helps the professional to deal with his/her everyday working life issues.

To fulfil all the concepts and to reach the goal of the project the following **activities** were carried out:

- **Establishing collaboration** with the Swedish and Estonian partners **2010** – it was important to agree about the content and topics to develop supervisors' capacity via new supervision approaches. The Swedish partners represented the role of an expert in the project. We agreed that the topic would be systemic supervision as it is a good way to realise the main idea of the project and

- eksperts, Ilze Norman, vadīja darbnīcu par sistēmisko supervīziju. Vairāk par to varat uzzināt šo e-ziņu [igauņu kolēģu rakstā](#).

- **3 dienu „Izpētes vizīte uz Gēteborgu” 2010.gada decembrī.** Diemžēl tikai trīs latviešu supervīzori varēja piedalīties izpētes vizītē Gēteborgā un Alingsasā, Zviedrijā. Abas igauņu kolēģes, pateicoties ziemas dāsnumam un sniegunim, kavēja laiku Tallinas un vēlāk Stokholmas lidostās un projekta grupai tā arī nepievienojās. Neskatoties uz igauņu kolēģu trūkumu, šīs dienas bija ļoti bagātas. Mēs paspējam noorganizēt kopīgu supervīziju Ģimenes terapeitu apvienībā „Korsvagen” Gēteborgā. Tajā izskatījām vairākus gadījumus no prakses profesionālās padomdošanas ģimenēm jomā, kā arī apspriedām konsultēšanas procesā ar klientiem un supervīzējamiem izmantojamas naratīvās un sistēmiskās pieejas metodes. Nākošā svarīgā vizīte bija Ģimenes atbalsta centrā Alingsasā, kurā kā ģimenes terapeite strādā projekta zviedru eksperte. Mēs turpinājām papildināt zināšanas un pieredzi sistēmiskajā supervīzijā, apspriedām zviedru kolēģu darbu ar klientiem ar bērniem un to, kā viņi realizē līdzvērtības principu profesionālās padomdošanas laikā. Galvenais ieguvums, ko varējām spēcīgi piedzīvot un sajust, bija veids, kā profesionālis ar cieņas un līdzvērtības attieksmi izturas pret klientu un uztver to kā savas dzīves ekspertu – kompetentu sadarbības partneri.

- **2 vietējie semināri, 2011.gada februāris un 2011.gada jūnijs.** Igaunijā (jūnijā) un Latvijā (februārī) notika 1 dienas seminārs profesionāļiem, kuri strādā ar ģimenēm un pārstāvjiem no citām organizācijām. Semināra programma tika veidota, baltoties uz ieguvumiem Rīgas darbnīcā un izpētes braucienā Zviedrijā. Tā bija iespēja prezentēt projektu plašākai auditorijai, dalīties ar atziņām

- par sistēmisko supervīziju un pastāstīt par zviedru pieeju profesionāļa saskarsmē ar klientiem ar bērniem. Latvijas vietējā seminārā pārsvarā piedalījās profesionāļi, kuri strādā ar ģimenēm. Semināra dalībnieki atzīmēja, ka ir ieguvuši priekšstatu par atšķirīgu pieeju supervīzijā, kā galveno atšķirību uzsverot refleksijas norises veidu. Seminārs palīdzēja īstenot nākošo projekta soli – nodrošināt supervīzijas Latvijai profesionāļiem, kuri strādā ar ģimenēm.

- **Supervīzijas grupa, 2011.gada aprīlis – maijs.** Supervīzijas grupa profesionāļiem, kuri strādā ar klientiem ar bērniem, tika organizēta tikai Latvijā, un vietējā semināra dalībniekiem bija iespēja pieteikties

contribute to professional advocacy for clients.

- **3-day workshop in Riga in November 2010** – it was the first meeting to exchange experiences about professional advocacy between Estonian, Latvian and Swedish supervisors through supervision. The Swedish expert facilitated the workshop. The topic was as we had agreed upon in preparation – systemic supervision. You can read more about it in the Estonians' article in this e-bulletin.

- **3-day 'Study visit to Gothenburg' in December 2010** – unfortunately, only 3 Latvian supervisors went to the visit to Gothenburg and Alingsås, Sweden. Two Estonian supervisors were stuck at Tallinn Airport and then at Stockholm Airport due to the winter's generosity to give us snow. The days were very fruitful. We did common supervision at the Union of Family Therapists Korsvågen in Gothenburg. We managed to look through several cases about professional advocacy for families and discuss some methods to be used from systemic and narrative approaches in counselling clients and supervisees. The next important visit was to the Family Support Centre in Alingsås where our expert works as a family therapist. We again gained new knowledge and experience about systemic supervision. We also discussed the ways our Swedish colleagues work with families, how they realise equality principles during professional advocacy. The main benefit was that we could strongly experience and feel the ways they treat clients in the Swedish system – as experts of their life, respectfully and equally.

- **2 local seminars in February 2011 and in June 2011** each 1 day were held in Estonia (June) and Latvia (February) for professionals who work with families and members of not professional organizations of families. The seminar programme was based on the gains of the seminar in Riga and the study visit to Sweden. It was mainly a chance to present the project, to give an idea about systemic supervision and talk about the Swedish approach to clients with children. Mainly professionals who work with families attended the Latvian local seminar. The participants of the seminars acknowledged that the seminars gave an idea of a different approach in supervision. The main difference was in the way they experienced reflection. It was helpful for the next step of the project – supervision for professionals who work with families in Latvia.

- **Supervision group from April to May 2011** – supervision for professionals who work with clients with children was carried out only in Latvia and

uz šo grupu. Šī bija viena no nozīmīgākajām daļām projektā, lai realizētu projekta pamatideju - apļveida ķēdes reakciju: sabiedrība – klients – profesionālis – supervizors – profesionālis – klients – sabiedrība. Par supervīzijas grupu lasiet vairāk e-ziņu J.Jeremejevas rakstā „Projekta ietvaros realizētā supervīzija profesionāļiem, kuri strādā ar klientiem ar bērniem”.

- **Darbnīcas Tallinā, 2011.gada jūnijā.**

Supervizori no Latvijas, Igaunijas un Zviedrijas eksperts atkal satikās kopīgās divu dienu darbnīcās Tallinā. Šajā reizē tika turpinātas mācības par sistēmisko supervīziju, kā arī veikta kopīga supervīzija, izskatot latviešu un igauņu kolēģu prakses situācijas. Latviešu kolēģi prezentēja arī pieredzi, kas iegūta nodrošinot supervīzijas profesionāļiem, kuri strādā ar ģimenēm. Atbildība par darbnīcas vadīšanu šoreiz tika dalīta starp visiem projekta dalībniekiem. Par šo semināru vairāk lasiet e-ziņu rakstā „Sistēmiskā supervīzija, Semināri Latvijā un Igaunijā”.

- Pēdējā projekta aktivitāte - **e-ziņu izstrāde**, un tās jūs šobrīd lasāt.

Visi trīs projekta partneri ir apmierināti **rezultātiem** un droši var teikt, ka projekta laikā ir realizējuši savas sākotnējās vajadzības. Varēja novērot, ka projekts ir ietekmējis un atstājis iespaidu gan uz supervizoriem, gan profesionāļiem, kuri strādā ar ģimenēm. Iepazīstoties ar supervīzijas izvērtēšanas rezultātiem, varam secināt, ka ieguvēji ir arī klienti. Viens no ļoti vērtīgiem ieguvumiem ir nodibinātā sadarbība starp Latvijas, Igaunijas un Zviedrijas supervizoriem. Tas bija pirmais kopīgais projekts. Pateicoties radītajai sadarbībai, mums ir iespēja realizēt jaunus projektus kopā. Šobrīd ir jau idejas par to, kā turpināt sadarbību izglītošanās jomā.

Visi trīs partneri ir pateicīgi Nordic Ziemeļu ministru padomes birojam Latvijā par sniegto iespēju realizēt kopīgu projektu un sasniegt tik nozīmīgus mērķus: attīstīt supervīziju, pilnveidot profesionālās padomdošanas klientiem ar bērniem jomu, nodibināt partnerību. Latviešu un igauņu supervizori izsaka pateicību zviedru ekspertei Ilzei Norman par nozīmīgas pieredzes un zināšanu ieguldījumu projektā.

the participants from the local seminar could sign up for the group already after the seminar. This part of the project was one of the main parts to realise the idea of the project, the **chain reaction** society – client – professional – supervisor – professional – client – society. You can read more about supervision for professionals in the article “**Accomplished Supervision for Professionals Who Work With Clients With Children**” further in this e-bulletin.

- **Workshop in Tallinn in June 2011** – supervisors from Latvia and Estonia and the Swedish expert met again at a common 2-day seminar in Tallinn. They continued to discover more about systemic supervision, they did common supervision with cases from Estonian and Latvian colleagues and talked about the Latvians' supervision experience gained in the project. The responsibility for leading the workshop was shared between all the project partners. You can read more about the seminar further in the e-bulletin article “**Systemic Supervision, Seminars in Latvia and Estonia**”.

- The last part of the project is the current **e-bulletin**.

All the three partners are satisfied with **results** of the project and it can be said that all of them met their needs with the project. The impact can be seen on supervisors and professionals who work with families, but also families could benefit as we can conclude from the evaluation after the supervision. One of the very important benefits is the co-operation established between Latvia, Estonia and Sweden. It was the first common project for Latvians with Estonian supervisors. Through the created partnership we will have opportunities to realise new common projects. There are some ideas already how to continue the created partnership.

All the three partners are thankful to the **Nordic Council of Ministers** for the opportunity to realise the common project and reach the important goals to develop supervision, promote the field of professional advocacy for clients with children and create a partnership.

Latvians and Estonians are thankful to the Swedish partner for contributing to the project with valuable experience and knowledge.

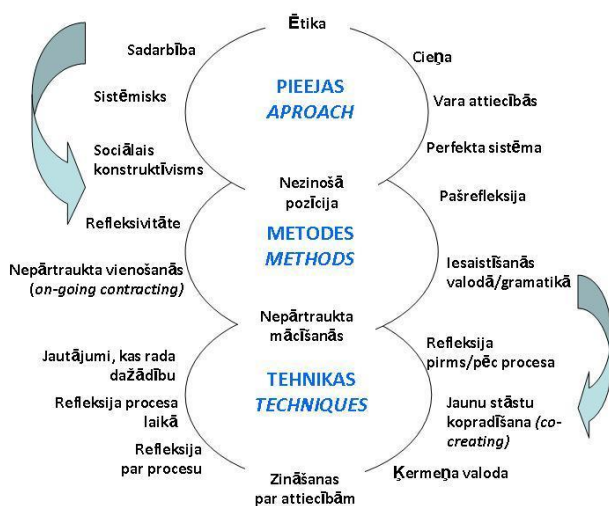
SADARBĪBA BIJA VIENS NO SVARĪGĀKAJIEM JAUTĀJUMIEM, PAR KO RUNĀJĀM MŪSU SEMINĀROS

Ilze Norman,
Ģimenes terapeite, supervizore
www.pratamera.se

Sadarbība ir ļoti svarīga mācību procesā. Būt sadarbībā mācību procesā nozīmē, ka supervizors izvēlas attieksmi - būt skolēns, ticot, ka supervizējamais mācīsies tik pat daudz, cik supervizors supervīzijas procesā.

Analizējot shēmu, kas skatāma iepriekš, mēs padziļinājām izpratni par dažādiem jautājumiem, kas ir svarīgi, veidojot sadarbību supervīzijas procesā un bagātinot aliansi starp iesaistītajām pusēm.

UZ SADARBĪBU VĒRSTA SISTĒMISKĀ SUPERVĪZIJA

Attiecībā uz jautājumu - sadarbība - mēs esam runājuši par: Kādos virzienos mēs varam attīstīties attiecībā uz sadarbību sistēmiskā supervīzijā?

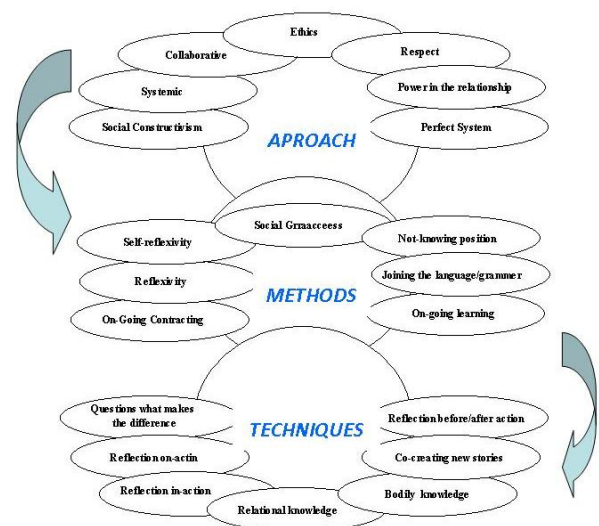
- Apsveriet, kādi jautājumi jums būtu vissvarīgākie, domājot par profesionālām, kā arī personīgām vērtībām, un meklējot sadarbību sistēmiskā supervīzijā?
- Veidojiet apkopojumu un izpratni par to, kā mūsu ķermeniskās un attiecību zināšanas ir ietekmējušas mūs mūsu ceļā, kļūstot par sistēmisko supervīzoru?
- Pārdomājiet, kāda ir sadarbības stila veidošanas nozīme sistēmiskajā supervīzijā?

COLLABORATION IS ONE OF THE IMPORTANT ISSUES WHAT WE TALKED ABOUT DURING OUR WORKSHOPS

Ilze Norman,
Family therapist, Supervisor
www.pratamera.se

Collaboration is very important in the learning process. *Being collaborative* in the learning process means that a supervisor has to choose the attitude to *be a learner*, believing that supervisors learn as much as the supervises in the supervision process.

COLLABORATIVE SYSTEMIC SUPERVISION

Through this schema, which is showed above, we have been deepened in different issues, which are important for making collaboration within the supervisory process and riches alliance between involved parts.

In terms of issue – **collaboration** – we have talked about: *What ways we can create in terms of having collaboration in the systemic supervision?*

- Consider what issues could we point out as the most important professional as well as personal values in our way of searching for collaboration in the systemic supervision?
- Provide an overview and create an understanding of how do our bodily and relational knowledge have influenced our way of becoming systemic supervisor?
- Reflect on what is the meaning of creating the collaborative style in the systemic supervision?

Galvenā semināru dalībnieku interese bija par jautājumiem, kuri rada pārmaiņas un rada savstarpēju cieņu un klātbūtnes (witness) sajūtu, nevis apkārtesošu (aboutness) sajūtu. Mēs attīstījām mūsu reflektējošās mācīšanās, kopradīšanas (co-create), attiecību un sadarbības veidošanas prasmes. Reflektīvā mācīšanās ir priekšnoteikums, lai kļūtu par reflektīvu praktiķi. Brīvprātīga gatavība būt skolēnam un praktiķim veido mūsu prasmes būt respektējošam un ziņkārīgam sistēmiskajam supervizoram.

Kopīgi ar reflektējošo grupu un intervējamo personu mēs diskutējām par ētiskajām dilemmām, kādas tika prezentētas. Mēs nonācām pie secinājuma, ka akcentējot ētikas jautājumus un kopīgi par tiem reflektējot, mēs varam radīt izpratni un interesi par mūsu pašu pozīciju ētikas jautājumos. Šāda veida diskusijas par ētisko jautājumu vērtībām ir ļoti svarīgas un nepieciešamas sistēmiskās supervīzijas sadarbības kopradīšanā (co-creating).

Apspriežot ētiskos jautājumus mūsu darba dzīvē, mēs kopradam (co-creating cieņu starppersonu attiecībās kā pastāvīgu sadarbības attiecību elementu, kas darbojas arī kā mūsu kvalitātes garants.

Ja mēs attīstām ētikas tematu, mēs tālāk varam raudzīties uz vienošanos un sarunām supervīzijas procesā kā uz ētisku jautājumu. Supervīzijas tad ir vieta un laiks, kad vienam ar otru pārrunāt ētiskos jautājumus.

Piemēram, mēs varam jautāt:

- Kāds būtu ētiski vispieņemamākais veids, lai tiktu galā ar šo smago tēmu? Kā mēs varētu rīkoties un kā Tu vēlētos runāt par šo jautājumu, no kādas pozīcijas? Vai tas būtu ētiski mainīt noteikumus, ja mēs apspriežam šo ģimeni?

Skaifs (Scaife) aprakstījis, ka šīs tēmas varētu būt iekļautas supervīzijas vienošanās līgumā, kā piemēram, sarunas par kopradītiem (co-creating) pamatnoteikumiem un supervīzijas procesa robežām.

Supervīzora un supervīzējamā atbildības precizēšana ir sarunas par to, kā notiks supervīzijas process, vienošanās par supervīzijas aliansi un abpusējām gaidām no supervīzijas. Šie ir ļoti svarīgi jautājumi, kuros ētikas dilemmas var aktualizēties, līdz ar to tiem jābūt izrunātiem. Mēs aplūkojam vienošanos kā „nepārtrauktas supervīzijas attiecības”, un šo attiecību uzdevums ir radīt un uzturēt drošību visām palīdzības procesā iesaistītajām pusēm. Nelielas vienošanās ir kā nepārtraukta novērtēšana, ko supervīzors un supervīzējamais var veikt katras supervīzijas sesijas sākumā.

Interest of the seminar were as well in the questions, which makes the difference, and in questions, which creates mutual respect and feeling of *witness*, rather than *aboutness*. We are working for our reflective learning, were co-created, relational and collaborative learning takes place. *Reflective learning* is a condition of being *reflective practitioner*. Willingness of being *collaborative learner* and practitioner emerges our ability of being *respectfully curious* systemic supervisor.

Together with reflecting team and the interviewed person we evaluate our discussion about the ethical dilemma what were presented. We came to conclusion, that by raising the ethical issues and reflecting together, we had created awareness and curiosity of our own positions. This kind of discussions of the ethical issues values as an important and essential within the co-creation of collaborative systemic supervision. By discussing the ethical issues in one's working life, we are involving and co-creating an on-going collaborative respect within the interpersonal relationships, thus also working on our professional quality assurance.

When we think father on ethical matter, we can see also the contract and negotiation in the supervision process as an ethical matter. We are giving space to each other for talking about ethical issues.

For example, we can ask:

– What would be most ethical way of going on with this hard topic? How shall we do, how do you want to discuss your issue, from which position? Would it be ethical to change the rules when we are discussing this family?

Scaife has described that these themes could be included in a supervisory contract, like, talking about and co-creating ground rules and boundaries of supervision process. Clarifying responsibilities of supervisor and supervisees, the negotiation of how the learning will take place, rules about supervisory alliance and expectations on each other. These are very important issues where ethical dilemmas could be pointed out and spoken about. We will see contracting as “ongoing supervisory relationship” and this relationship is the creation and maintenance of safety for all the parties involved in the helping experience. Small agreements are as an on-going evaluation, which supervisor and supervisees can do in a beginning of the each supervision. Mini-contracting is useful not only in the beginning or end of session,

Mini-vienošānās ir lietderīga ne tikai sesijas sākumā vai beigās, bet ir iespējama arī kā sistēmiskās supervīzijas sadarbības procesa sastāvdaļa.

Vēl viena tēma, ko apspriedām bija ideja par nezinošo (not-knowing) pozīciju, kas lielā mērā ir pretrunā ar izpratni par supervīzoru kā kompetentāku personu par supervīzējamu. Nezinošā pozīcija pieprasa supervīzējamā un supervīzora sapratni par to, ka skaidrojumi un interpretācijas supervīzijas procesā nav ierobežoti pagātnes pieredzē, teorijās, formulētās patiesībās un esošās zināšanās.

Šādu nezinošo pozīciju ir piedāvājuši hermeneitiķi¹, saka Andersons (Anderson) un Goolišians (Goolishian) un saista to ar sociālā konstruktīvisma idejām par valodu un stāstījumu.

No manas „nezinošās” pozīcijas, es neesmu minētājs, es neesmu pārsteidzīga pārāk ātri saprast sociālā darbinieka neapmierinātību, es neizrādu manas pašas ētiskos konceptus vai stiprās puses. Tā vietā es jautāju par supervīzējamā pieredzi un izrādu savu ieinteresētību par to, kas notiek ar supervīzējamu. Es domāju, ka ja es būtu ātrāka, izprotot un izrādot savas zināšanas par supervīzējamā situāciju, un, piemēram, teiktu par klienta situāciju, ka māte nerūpējas par savu dēlu, vienkārši izmantojot varas pozīciju, tad es kā supervīzors šajā situācijā demonstrētu eksperta lomu, kas izslēdz nezinošo, ziņkārīgo pozīciju. Es varētu demonstrēt šajā situācijā manu unikālo zinātkāri un netiesāšanu, kas cerams ved uz izpratni un cieņu mūsu sarunā.

Gan terapijā, gan supervīzijā es vados pēc H.Andersones (H. Andersons, 1995) izstrādāto „nezinošo” (not-knowing) pozīciju. Nezinošo pozīciju viņa skaidro kā „vispārīgu attieksmi vai viedokli, ka supervīzoram nav pieejama privilēģēta un ekskluzīva informācija. Nav iespējams pilnībā izprast otru personu un vienmēr ir nepieciešams uzzināt vairāk par to, kas ir bijis pateikts vai nepateikts”.

Izmantojot nezinošo pozīciju sadarbībā, mums ir iespēja mēģināt saprast vienam otru, nezinot neko iepriekš. Man tas izklausās kā „iesaistīšanās veids

¹ Hermeneitika (grieķu *ἑρμηνεύειν* 'skaidrot') ir **filozofiska** mācība par **interpretāciju**, tās **teorijām** un **metodēm**. Mūsdienu hermeneitika, pievēršoties interpretējamajam objektam tā vēsturiskajā, sociālajā, kultūras kontekstā, uzlūko to kā daudznozīmīgu, interpretācijas iespēju ziņā atvērtu, nenoslēgtu. Hermeneitikas uzmanības centrā ir ne tikai tekstu interpretācijas jautājums, bet arī **komunikācija** kā tāda.

but could be seen as one part of the process of the collaborative systemic supervision.

One more theme, we have discussed were the idea of "not knowing" position, which is contrary to the supervisors understanding, which is based on a theoretical narrative that he or she has in advance. A not-knowing position requires that the therapist's and the supervisors understanding, explanations and interpretations are not limited by past experience or by theory, formulated truth or knowledge.

Such a description of the not-knowing position is influenced by hermeneutics, says Anderson and Goolishian, and those with social constructionism related ideas about language and narrative.

From my "not-knowing" position, I am not guessing, I'm not so quick to understand frustration of the social worker, I do not show my own ethical or power point of stand, in stead I ask for her experience and I am showing my curiosity about – what is happening to her. I think if I would have been quicker to understand and acknowledge the social worker's perception that this mother does not care about her son, that she just wanted to exercise her power position over her son, then I would put my self in an "expert role" which doesn't leads of curiosity. I could show this social worker my unique curiosity and not judging, which hopefully leads to awareness and respect in our conversation.

Both in the therapy and in the supervision sessions I feel guided by H. Andersons (1995) “not-knowing” position. By not-knowing position she means, that “a general attitude or stance that the supervisor does not have access to privileged exclusive information, can never fully understand another person and always need to learn more about what has been said or not said”. Collaboration by using not knowing position gives us a possibility to try to understand each other, without knowing it in advance. That sounds to me a “collaboratively respectful way of joining the conversation” and gives an understanding and meaning of using collaborative approach in the systemic supervision.

I would like to say that respectful curiosity and ethical approach gives a possibility of using expertise of “non-expert” position and willingness of being collaborative learner.

sarunā, sadarbojoties abpusējā cieņā” un sniedz izpratni par sadarbības pieeju sistēmiskajā supervīzijā. Es gribētu teikt, ka cieņas pilna zinātkāre un ētiskā pieeja dod iespēju izmantot „ekspertēšanu” neesot eksperta pozīcijā un ļauj labprātīgi būt sadarbības un mācīšanās attiecībās.

Galvenais jautājums nezinošajā pozīcijā ir patiesums. Terapeitam attiecībā pret klientu vai supervīzoram attiecībā pret supervīzējamā situāciju ir jābūt patiesi ieinteresētam un zinātkāram. Manuprāt, tas ir cieņas pilns veids, kā palīdzēt cilvēkiem.

Lundabī savā grāmatā „Dzīves stāsti un terapijas” (Lundby „Life stories and Therapies”, 2002:145) citē Andersonu (Anderson) un Gulišianu (Goolishian):

„Terapeita prieks ir iepazīt katra klienta stāsta patiesības unikalitāti un būt patiesi saistītam ar viņu dzīves stāstiem. Tas nozīmē, ka terapeiti vienmēr balstās uz viņu pašu pieredzi, bet tad viņiem ir jāklausa tādā veidā, lai viņu iepriekšējā pieredze neizslēgtu iespēju viņiem uztvert pilnus teikumus klienta pieredzes aprakstā. Tas var notikt tikai, tad ja terapeits darbā ar katru klientu ievēro „nezinošo” pozīciju. Pretējā gadījumā, meklējot profesionālās vienības un kopējās izjūtas, var apstiprināties terapeita teorija, bet tikt atcelta klienta stāsta unikalitāte.”

Pilnīgas cieņas ievērošana, manuprāt, ir ētiskākais ceļš kā sadarboties un kopradīt (co-create), kā arī izvērza augstas prasības terapeita vai supervīzora spējām nodrošināt nezinošos jautājumus un spējām „kā klausīties”.

Jaunu ideju attīstība bāzējas uz nezināmo, neparasto un svaigo pieredzi, tā ir nezināšana attiecībās par to, ko terapeits vai supervīzors „apmēram” dzird. Tas paredz, ka profesionālim ir lieliska iespēja saklausīt gan iekšējo (inner), gan ārējo (outer) sarunu nozīmi, turpmāk to izmantojot dialogā starp profesionāli un klientu, nevis kā iepriekšizveidotu teorētisko izpratni. (Anderson, T. 1999)

The main point with a not-knowing position is that the therapist or supervisor's actions must convey a genuine curiosity. That s´ seems to me a respectful way of treating people.

Lundby, in his book “Life stories and Therapies” (Lundby, 2002:145) have quoted Anderson and Goolishian:

“The joy of the therapist is to get to know the uniqueness of each individual client's narrative truth, the coherent truths in their life stories. This means that therapists are always is based on their experience, but that they must listen in such a way that their previous experience does not exclude them from the full sentence in the clients' descriptions of their experiences. This can only happen if therapists meet each clinical experience from the "not-knowing" position. To do otherwise is to search for regular units and common sense can confirm the therapist's theory but repeal the uniqueness of clients' stories and thus their very identity ”.

Making use of the full respect and, in my opinion, ethical way to collaborate and co-create, place great demands on the therapist or the supervisor's ability to provide not-knowing questions and to “how to listen”. Development of new sentence are based on the un-known, un-usual and fresh experience, it is not-knowing in relation to what the therapist or supervisor is about to hear. This requires that the professional has great capacity to listen to both the inner and the outer conversation (Anderson, T. 1999) interpretation and understanding must be through a dialogue between the professional and the client and not as a result of a preconceived theoretical understanding.

Fotogrāfija: no Tallinas semināra, 06/2011

Photo: from seminar in Tallinn, 06/2011

PROJEKTA IETVAROS REALIZĒTĀ SUPERVĪZIJA PROFESIONĀLIEM, KURI STRĀDĀ AR KLIENTIEM AR BĒRNIEM

Jekaterina Jeremejeva,

Mg SD, supervizore, sertificēta psihiatriska māsa, Biedrības "Latvijas
Supervizoru apvienības" biedre
Vecākā māsa „Strenču” psihoneiroloģijas slimnīcā

Laikā posmā no 2010.gada augusta līdz 2011. gada 31. augustam Supervizoru apvienība ar Nordic Ziemeļu ministru padomes finansiālo atbalstu īstenoja projektu „Professional advocacy of clients with children” sadarbībā ar Zviedrijas Ģimenes terapeitu asociāciju un Konsultantu apvienību “Hellanes” no Igaunijas. Projekta mērķis - stiprinot profesionāļu resursus un kapacitāti, realizēt profesijas vērtības, tiesības un mērķus, tādējādi stiprināt klientu ar bērniem resursus un kapacitāti funkcionēt sabiedrībā un realizēt to pilsoniskās tiesības un cilvēktiesības. Projekta ietvaros viens no mērķa sasniegšanas posmiem bija supervīziju nodrošināšana 10 profesionāļiem, kuri strādā ar klientiem ar bērniem, izmantojot iegūto pieredzi un zināšanas par sistēmisko supervīziju kopējos semināros Latvijā un Zviedrijā ar Ilzi Norman, eksperti no Zviedrijas Ģimenes terapeitu asociācijas.

Supervīzija tika organizēta grupas formā un notika 6 reizes, katra sesija 3 stundas. Grupas sastāvā bija sociālie darbinieki darbā ar ģimenēm un bērniem no dažādiem Latvijas pilsētu un novadu sociālajiem dienestiem: 2 no Siguldas, viens no Kuldīgas, viens no Skrīveriem, viens no Rojas, 3 no Rīgas, kā arī vadītāja no Dobeles Sociālā dienesta un sociālais pedagogs no Krīzes centra „Māras centrs”. Supervīziju vadīja 3 supervīzori, kas deva lielisku iespēju izmēģināt un praktizēt dažādas refleksijas formas sistēmiskās supervīzijas ietvaros.

Supervīzijas laikā sociālie darbinieki runāja par sarežģījumiem un grūtībām darba situācijās, strādājot ar ģimenēm ar bērniem. Vienā no supervīzijas sesijām izskanēja jautājums par sociālā darbinieka lomu, darba robežām un rīcību situācijās, kad nepieciešams izvērtēt riskus ģimenē, kad bērnu vecākiem ir atšķirīga reliģiska piederība un vecāki „dala” bērnu.

Tik pat svarīgs bija jautājums par sociālā darbinieka varu un tās pielietojumu dažādās situācijās. Piemēram, ģimenes atbildības par pieņemto lēmumu un

ACCOMPLISHED SUPERVISION FOR PROFESSIONALS WHO WORK WITH CLIENTS WITH CHILDREN

Jekaterina Jeremejeva,

Mg SW, supervisor, certified psychiatry nurse, member
of Latvia's
Association of Supervisors, Head Nurse in Strenči
Psychoneurological Hospital

From August 2010 to August 2011 the Association of Supervisors with the support of the Nordic Council of Ministers' Support Programme for NGOs in the Nordic and Baltic countries carried out the project 'Professional Advocacy of Clients With Children'. The Swedish Association of Family Therapists and the counselling association Hellanes from Estonia were partners in the project. The overall objective of the project was to strengthen resources of clients with children and their capacity to function in society and realise all their civic and human rights through strengthening resources and capacity of professionals to realise values, rights and targets of their profession. Supervision for 10 professionals who work with clients with children was one of the main phases to reach the goal of the project. Experience and knowledge gained at mutual seminars in Latvia and Sweden with Ilze Norman, a Swedish expert from the Swedish Association of Family Therapists, were used in the supervision.

The supervision was organised in the form of a group that met 6 times for 3 hours. The group members were social workers with families and children from social service centres of different cities of Latvia: 2 from Sigulda, one from Kuldiga, one from Sriveri, one from Roja, 3 from Riga and the Manager of Social Service Centre of Dobeles, a social pedagogue from Maras centrs, the Crisis Centre for Children and Families. The supervision was led by three supervisors, which gave a great opportunity to practice and try out different forms of reflection within the framework of systemic supervision.

During the supervision process, social workers brought up questions about challenges and difficulties in work situations while working with families with children. Questions about the social worker's role, borders and actions in a situation where it is necessary to assess risks in families who have strong religious beliefs, which affect the child, and situations in families where parents 'divide' the child.

piedalīšanos problēmas risināšanā paaugstināšanu, par sociālā darbinieka un klienta atbildību, robežām, iespējām un vēlmēm.

Vienā no aktuālākām tēmām bija sociālā darbinieka iespējama rīcība un pielietojamās metodes ilgstošā gadījumā ar klientiem, kur ir arī kultūras atšķirības.

Noslēdzot supervīzijas sesijas, no sociāliem darbiniekiem bija saņemta atgriezeniskā saite par supervīzijas procesu. Piedāvājam novērtēšanas skalu no 1 līdz 10, kur „1”- ļoti neapmierināja un „10” – apmierināja pilnībā.

Uz lūgumu novērtēt, cik lielā mērā supervīzija apmierināja supervīzējamo personīgās gaidas, bija saņemts vērtējums no 5 – 9, vidējais rādītājs 7,6 balles. Tai pat laikā uz jautājumu „Kā Tu vērtē savu ieguldījumu supervīzijas grupas darbā supervīzijā?” bija saņemts vērtējums no 5 – 10, vidējais – 7,2 balles.

Novērtējot supervīzijas ieguvumus, supervīzējamie atzīmēja to, kas priekš viņiem bija visnoderīgākais, ko bija ieguvuši supervīzijas laikā. Saņemtās atbildes bija iedalītas vairākās sadaļās.

1. Ieguvumi personīgajā sfērā:

- supervīzija palīdzēja atjaunoties, tā devusi iespēju būt ārpus ikdienas, iziet no ikdienas rutīnas;
- guvu morālu atbalstu un pozitīvas emocijas, lai turpinātu darbu;
- paaugstināju motivāciju strādāt.

2. Ieguvumi profesionālajā pieredzē:

- atbalsts un palīdzība no grupas konkrēta gadījuma risināšanā
- profesionālās pašapziņas paaugstināšana;
- savas profesionalitātes izpēte,
- dažāds skatījums uz manu sociālo gadījumu;
- atbildes uz daudziem jautājumiem gadījuma vadīšanā;
- caur citu kolēģu gadījumu izskatīšanu, atbildes uz saviem jautājumiem;
- jauna pieredze darbā ar klienta emocijām;
- noderīga profesionālā pieredze būt supervīzijas grupā ar sociālajiem darbiniekiem no dažādām institūcijām, bet ar vienotu specializāciju.

One important question was the power of a social worker and how it is used in different situations. For example, promoting the responsibility of a family about their decisions made and taking a more active role in solving a problem. There were also supervision questions about the social worker's and client's responsibility, borders, resources, empowerment and needs.

One of the most current topics was the actions and methods used by a social worker working with family cases for a long period, including culturally diverse families.

At the end of the supervision, the social workers had the opportunity to give feedback about the supervision process. The evaluation scale was from 1 to 10, where 1 meant 'very unsatisfactory' and 10 meant 'absolutely satisfactory'. The supervisees gave marks from 5 to 9 (average mark - 7.6) to the question 'Did the supervision meet your personal expectations?'

At the same time the question 'How do you evaluate your contribution to the work of the supervision group?' received marks from 5 to 10 (average mark – 7.2) from the supervisees.

In the supervision evaluation part, the supervisees pointed out the most valuable things gained in the supervision sessions. The answers can be divided into several parts.

1. Benefits in personal area:

- Supervision was helpful in recreation of personal recourses, it gave the opportunity to get out of everyday working routine;
- Moral support and positive emotions to continue one's work;
- Supervision helped to increase motivation at work.

2. Benefits for professional experience:

- support from the group that helped to solve concrete cases,
- increased professional confidence;
- investigation of professionalism,
- diverse views on clients' cases;
- answers to many questions about case management;
- answers to my professional questions through other colleagues' cases;

3. Ieguvumi jauno metožu apzināšanā un izmantošanā:

- attīstīju reflektīvās intervēšanas prasmes;
- ieguvu jaunu pieredzi refleksijā;
- jaunas metodikas apgūšana.

Supervīzējamie atzīmēja arī ieguvumus starpprofesionālajā saskarsmē. Novērtējumos tika atzīmēts, ka supervīzijas laikā bija iespējams iepazīties ar jauniem kolēģiem, komunicēt ar tiem, izjust kopības sajūtu, saņemt apstiprinājumu savām darba metodēm.

Uz jautājumu „Cik bieži supervīzijā iegūtā pieredze bija praktiski noderīga (pielietojamas)” tika saņemts vērtējums no 7-9 (0- nederīga, 10 – ļoti noderīga), vidējā balle – 8.

Starp ieguvumiem supervīzējamie pieminēja jaunu pieredzi strādāt 3 supervīzoru vadībā un atzīmēja, ka supervīzoru refleksijas savā starpā bija ļoti noderīgi, tas deva iespēju iegūt jaunu pieredzi jauna veida supervīzijā.

Supervīzori pielietoja vienus no būtiskākajiem sistēmiskās supervīzijas principiem: atklātība, nepārtraukta vienošanās (*on-going contracting*) un nezināšanas (*not knowing*) pozīcija. Saņemot atgriezenisko saiti no dalībniekiem par jaunu pieeju apgūšanu, var secināt, ka šie principi tika uztverti kā izmantojami darbā ar klientiem profesionālajā padomdošanā.

Kopumā varam secināt, ka vienā no nozīmīgākajiem projekta posmiem, mērķi ir izdevies sasniegt, runājot par ķēdes klients – profesionālis – supervīzors – profesionālis – klients principu.

Fotogrāfija: no semināra Rīgā, 11/2010

Photo: from seminar in Riga, 11/2010

- new experience in working with clients' emotions;
- valuable experience to be in a supervision group with social workers with the same specialisation from different institutions.

3. Benefits of new methods, awareness and use of them:

- development of skills for reflective interviewing;
- new experience in reflection;
- new methodology.

During the evaluation process, the supervisees pointed out benefits from communication with other professionals. Supervision gave them a chance to get to know new professionals, talk with them, feel the common ground and receive acknowledgment for working methods.

The question 'How often was the experience gained in supervision practically used?' was evaluated from 7 to 9 (0- not useful at all, 10 – very useful), average mark – 8.

New experience with 3 supervisors was also mentioned as a benefit. Reflections between supervisors were useful; it gave new experience in a new supervision framework. It gave the feeling that they are really respected and they are in charge of their cases. It was empowering.

The supervisors used the main principles of systemic supervision: respect, on-going contracting and not knowing position. From supervisees' feedback about new approaches we can conclude that these principles are perceived as useful in doing professional advocacy for clients.

In general, we can conclude that the objective was reached in one of the most important parts of the project, the chain client – professional – supervisor – professional – client worked.

SISTĒMISKĀ SUPERVĪZIJA, SEMINĀRI LATVIJĀ UN IGAUNIJĀ

Piret Bristol, Mg. psyc., apmācītāja un supervizore „EGO-Koolitus”, psihoterapeite un supervizora izglītība. Igaunijas supervizoru asociācijas biedre.

Trin Vana, Tallinas psihiskās veselības centra direktore, psihiatrijas māsa un supervizore. Igaunijas supervizoru asociācijas biedre.

Kopējie semināri ar supervizoriem no Latvijas un Zviedrijas bija ļoti vērtīga pieredze. Mēs varējām apmainīties ar viedokļiem par supervīziju un mācīties, kā mūsu kaimiņu supervīzijas sistēmas ir veidotas. Ļoti nozīmīgi bija iegūt informāciju par supervīzijas sistēmu Zviedrijā, kurai ir bijusi “gara un pārbaudīta” vēsture. Igaunijā mēs šobrīd tikai iepazīstamies ar supervīzijas jēgu un nevaram vēl runāt par stabili izveidotu sistēmu.

Svarīgi bija nodibināt tuvākas attiecības ar Latvijas un Zviedrijas kolēģiem, tas palīdzēs mums vieglāk veidot kopējus projektus nākotnē. Piemēram, supervizore Ilze Norman ir uzaicināta uz Igauniju novadīt trīs dienu semināru rudenī. Semināru laikā mēs apskatījām dažādas sistēmiskās supervīzijas šķautnes un ieguvām jaunas idejas, kā uzlabot mūsu darbu.

Kopīgas valodas lietošana – pamatā ir ideja, ka supervizors pievērš uzmanību tam, kā supervīzējams lieto valodu un izteicienus, līdz ar to pats cenšas izmantot līdzīgu valodu. Kopīga valoda ir labs pamats savstarpējai uzticēšanās un sapratnei.

Varas izmantošana supervīzijā – ļoti būtiski supervīzoram un klientam strādāt vienā līmenī. Supervīzora kā pieredzējušāka un kompetentāka konsultanta loma ir saistīta ar noteiktu varu un tam ir jābūt apzinātam supervīzijas procesā. Supervīzoram ir jāstrādā tā, lai klients justos kompetents, pieredzējis, kā savas dzīves eksperts un līdzvērtīgs partneris supervīzijā.

Nezināšanas (not knowing) pozīcija – katrs klients ir savas dzīves eksperts un viņa (-š) zina vai ir atbilde uz viņa (-as) jautājumu. Supervīzora loma ir būt ziņkārīgam jautātājam nevis ekspertam klienta dzīvē un darbā. Ir nozīmīgi, lai klients pats varētu sasniegt piemērotas atbildes vai risinājumus ar atbilstošiem jautājumiem un refleksijām, ko sniedz supervīzors.

Ētikas un vērtību jautājums radīja interesantu diskusiju, cik daudz supervīzora darbu iespaido viņa

SYSTEMIC SUPERVISION, SEMINARS IN LATVIA AND ESTONIA

Piret Bristol, Mg. Psych., trainer and supervisor in EGO-Koolitus, education in psychotherapy and supervision/coaching, member of Estonian Supervision and Coaching Association

Trin Vana, Director of Tallinn Mental Health Center, psychiatric nurse and supervisor, member of Estonian Supervision and Coaching Association.

The common seminars with supervisors from Latvia and Sweden were a valuable experience. We could exchange our views about supervision and learn how our neighbours' supervision system has been constructed. It was important to gain information about the supervision system in Sweden, which has a long history and has been 'tried out'. In Estonia, we are currently only introducing the notion of supervision and we cannot yet speak about a well-established system.

It was important to establish immediate relationships with our Latvian and Swedish colleagues, which will make it easier for us to create common projects in the future. For example, the supervisor Ilze Norman will be invited to Estonia in the autumn to run a three-day workshop.

At the seminars, we worked on various areas of systemic supervision and gained new ideas how to enhance our work.

Using a common language - the idea is that the supervisor pays attention to the client's use of the language, expressions and uses a similar language himself/herself. A common language is a good foundation for trust and the feeling of mutual understanding

Using power in supervision - it is important for the supervisor and client to work at the same level. The role of a supervisor as an experienced and competent counsellor entails power and this should be acknowledged in the supervision process. A supervisor should work so that the client would feel competent and experienced, the expert of his/her life and an equal partner to the supervisor.

Not knowing position - every client is the expert of his/her life and (s)he knows or (s)he is the answers to his/her questions. The role of a supervisor is to be a curious inquirer, not an expert at the client's life and work. It is important for the client to reach suitable

paša prakse, ētiskie principi, personiskā pieredze un kvalifikācija, vērtības un nostājas. Noderīgs diskusijas secinājums bija personīgo vērtību un ētikas principu ietekme, kā arī dažādība principu un vērtību izmantošanā supervīzijas procesā. Ir svarīgi būt zinošam par tiem un gadījumā, ja kādas tēmas ar klientu ir tuvas, tad neiekrist personīgo jautājumu, problēmu lamatās.

Vērtību tēmas izmantošana darbā ar klientu arī bija ļoti noderīga. Mēģinot noskaidrot klienta domu un attieksmju kontekstu, ir lietderīgi pajautāt viņai (-am): "Kā Jums šķiet, kādēļ Jūs domājat tieši šādā veidā? Kā Jums šķiet, no kurienes šis jautājums (problēma, attieksme) nāk?", īpaši, ja tas skar kādas vērtības no viņas (-a) agrākās dzīves, bērnības. Kā klienta vērtības ietekmē viņas (-a) dzīvi un darbu?

Dažādi atgriezeniskās saites sniegšanas veidi, kas arī bija noderīgi – atgriezeniskā saite pirms, pēc un procesa laikā. Mēs izmantojam pierastu veidu atgriezeniskās saites sniegšanai: pirms kāda procesa mēs pārdomājam un jautājam par atgriezenisko saiti par plānoto un procesa noslēgumā mēs sniedzam atgriezenisko saiti par jau notikušu procesu un rezultātu. Jauna pieeja sistēmiskā supervīzijā ir atgriezeniskā saite procesa laikā. Atgriezeniskā saite var tikt sniegta paša procesa laikā, kas šajā gadījumā ir procesa sastāvdaļa.

Reflektējošā grupa novēro supervīzijas procesu, fokusējoties uz tēmu, par ko iepriekš ir panākta vienošanās, piemēram, novēro supervīzora darbu vai koncentrējas uz klienta noteikto tēmu. Procesā vidū reflektējošā grupa apspriež un reflektē par notikušo procesu, kas noder par supervīzijas pamatu vai palīdz turpināt procesu.

Dalībnieku atzinumi Igaunijas seminārā.

Kaidi Peets:

- Kad es domāju par semināru, es redzu pusi no gliemežvāka vai valrieksta čaulas. Iekšpusē tam ir sīki cilvēciņi kā fejas, kuri ērti sēž gliemežvāka stūros un bauda sauli, zilas debesis un putnu dziedāšanu. Tas ir ērti, droši, patiesi un interesanti būt kopā.

- Attiecība uz mācīšanos, pirmais, ko es atceros ir "nepārtrauktās sarunas". To var izmantot ļoti daudzās dzīves jomās. Un kā ar visu – mēs varam to izmantot par daudz. Grupas gadījumā, nepārtrauktās sarunas var atņemt par daudz laika un enerģijas. Iespējams tas ir jautājums par termiņiem un līdzsvaru.

answers or solutions with the help of the supervisor's right questions and reflections.

The issue of ethics and values created an interesting discussion how much the work of a supervisor is affected by his/her own ethical principles, personal background and experience, values and attitudes. A useful part was the influence and use of different principles and values in the supervision process. It is important to be aware of them and in case of dealing with a similar topic with a client not to fall into the 'trap' of one's own issues. Using the topic of values in working with a client was also useful. By trying to find out the background of the client's thoughts and attitudes, it is useful to ask why (s)he thinks that way and where it comes from, if it carries some value from his/her earlier life, childhood. How the client's values influence his/her life and work.

Furthermore, different ways of feedback were introduced, which was also useful - feedback before, after and in the process. We are used to regular ways where, before the process, we think through and ask for feedback on the things planned, and upon finishing the process, we use feedback to analyse and assess the supervision process and result. A new approach in systemic supervision is that feedback can also be asked for in the process, which in that case is a part of the whole process. The reflecting group observes the supervision process focusing on the topic previously agreed upon, e.g. they observe the supervisor's work or focus on the task given by the client. In the middle of the process, the reflecting group discusses and reflects on the process, which serves as input to or helps to continue with the process.

Opinions of participants at Estonian seminar

Kaidi Peets:

As I think about the seminar I can see a half shell of a walnut. Inside it, I can see tiny people like fairies sitting comfortably in the corners of the shell and enjoying the sun, blue sky and birds singing. It's feels comfortable, secure, pure, sincere and interesting to be together.

- In terms of learning I can first remember 'ongoing negotiations'. It can be used in very many areas in life. And as with everything, we can overuse it. In case of groups, ongoing negotiations can take too much time and energy. It's probably a matter of timing and balance.

- Es atkal pieredzēju, ka daudzu viedokļu atšķirības, kuras rodas no vērtību sadursmēm.

- Es atkal pieredzēju cik grūti priekš manis supervīzijas procesā ir īstenot iepriekš noteiktos uzdevumus. Mana uzmanība novirzās no klienta problēmas uz uzdevumiem. Man tas ir diezgan grūti apvienojams, kaut gan no malas tas izskatās ļoti viegli. Daudz vieglāk ir "peldēt" līdzās klientam un izmantot manas pašas spējas un metodes pēc saviem ieskatiem un saskaņā ar manu iekšējo sajūtu. Tajā pat laikā, tas iespējams ir vienīgais veids kā papildināt savu "instrumentu kastī" praktiskā veidā.

- Es pieredzēju arī to, ka ir nedaudz grūti sekot lektora monologam bez vizuāliem uzskates līdzekļiem.

- Kāda pievienotā vērtība semināram bija grupas internacionalitāte? No vienas puses, atkal ieguvu pieredzi, cik mēs esam līdzīgi, neskatoties uz mūsu nacionalitāti un no otras puses, cik daudz mums ir atšķirību un cik daudz pārpratumu var rasties dēļ mūsu atšķirīgiem paradumiem, valodas un ieražām.

- Tas ir lieliski darīt jebko kopā ar lieliskiem cilvēkiem

Ester Vāljaots:

- Priekš manis bija svarīga pieredzes apmaiņa un diskusijas ar kolēģiem no Latvijas.

- Tas bija jauki un lietderīgi atcerēties un praktizēt cirkulējošo jautājumu uzdošanu, kā arī sajūst to ietekmi uz supervīzijas procesu.

- Patīkami bija saņemt atgriezeniskās saites no kolēģiem.

- Ļoti iedvesmojoša un izglītojoša 2 dienu sanāksšana.

Inge Tael:

- Kas palika priekš manis manā "sietā" pēc sadarbības ar Latvijas kolēģiem? Viņu atšķirīgā pieredze un apmācības deva īpašu pieskaņu semināram. Tagad es arī labāk saprotu Trīnas ideju, kādēļ supervīzoram un klientam ir jābūt no līdzīga lauka. Bija patīkami atklāt cirkulāro jautājumu iespējas supervīzijā un es vēlētos iegūt papildus zināšanas šajā jomā.

Fotogrāfija: no Tallinas semināra, 06/2011
Photo: from seminar in Tallinn, 06/2011

- I experienced again that many differences of opinion are caused by a clash of values.

- I experienced again how difficult it is for me in the supervision process to fulfil a predetermined task. My focus shifts from the client's problem to the task. It's somehow difficult for me to combine them, although from outside the process it seems very easy. It's much easier to 'swim' along with the client and use my own toolbox at my own discretion and according to my inner feeling. At the same time, it's probably the only way to enrich one's toolbox in a practical way.

- I also experienced that it is a bit difficult to follow a lecture/monologue without any visual aids.

- What added value to the seminar was the internationality of the group? On the one hand, to experience again how similar we are despite our nationality and, on the other hand, how many differences we have and how many misunderstandings may arise from our different customs, language and habits.

- It's great to do anything together with great people.

Ester Vāljaots:

- For me it was important to exchange experience and to discuss cases with colleagues from Latvia.

- It was nice and useful to remember and practice asking circulating questions and feel their influence on the supervision process.

- It was pleasant to receive feedback from colleagues. A very inspiring and educational 2-day of gathering.

Inge Tael:

- What 'remained on the sieve' for me was collaboration with Latvian colleagues. Their different background and training gave a special touch to the seminar. Now I also understand much better Triin's idea why a supervisor and client should be from the same field.

- It was nice to discover the possibilities of circulating questions in supervision and I want to gain further knowledge in the same field.